

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 15 grudnia 2016 roku złożonym w elektronicznym postępowaniu upominawczym, skierowanym przeciwko K. S. (1), powód (...) Spółka akcyjna z siedzibą w W., reprezentowany przez pełnomocnika radcę prawnego M. K., wniósł o zasądzenie kwoty 939,22 zł, a nadto o zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu wskazał, że dochodzona wierzytelność powstała w wyniku zawarcia w dniu 7 lipca 2015 roku przez strony umów o świadczenie usług: 68 (...) (telefonía mobilna), 29 (...) (dostawa energii elektrycznej), 36 (...) /M./2015 (telefonía mobilna), 67 (...) /M./2015 (telefonía mobilna), 13 (...) (telefonía nomadyczna), 12 (...) (telefonía nomadyczna). Na podstawie powołanych umów powód wystawił na rzecz pozwanej faktury VAT o nr: (...)_ (...), (...)_ (...), (...)_ (...), (...)_ (...). Wartość zadłużenia z tytułu wskazanych faktur wraz z odsetkami ustawowymi naliczonymi na dzień wniesienia pozwu oraz opłat dodatkowych wynosiła 939,22, w tym: 844,38 zł – suma niezapłaconych faktur, 94,84 zł – suma skapitalizowanych odsetek ustawowych wyliczona od dnia następnego po dniu wymagalności poszczególnych faktur do dnia wytoczenia powództwa. Z uwagi na brak zapłaty zadłużenia, powód skierował do pozwanej w dniu 27 kwietnia 2016 pisemne wezwanie do zapłaty, ta jednakże nie uiszczyła na jego rzecz żadnej kwoty (k. 2-7, k. 10-92 – pozew z załącznikami, k. 89 – m pełnomocnictwo).

Postanowieniem z dnia 20 marca 2017 roku referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym Lublin-Zachód w Lublinie stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty i przekazał sprawę do rozpoznania tutejszemu Sądowi (k. 8 – postanowienie).

Na rozprawie w dniu 26 lipca 2017 roku pozwana wniosła o oddalenie powództwa wskazując, iż nie zawarła z powodem umów wskazanych w pozwie. Na wniosek pozwanej Sąd ustanowił dla niej pełnomocnika z urzędu (k. 99-99v – protokół rozprawy).

W odpowiedzi na pozew z dnia 22 września 2017 roku pozwana reprezentowana przez pełnomocnika adwokata z urzędu J. P. wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Wskazała, iż złożyła podpis jedynie pod umową sprzedaży energii elektrycznej, jednakże uczyniła to pod wpływem namowy ze strony pracownika powodowej Spółki, który oświadczył, że dokument, który podpisuje nie jest żadną umową, a jedynie oświadczeniem kierowanym do (...), czyli dotychczasowego dostawcy energii elektrycznej, z którego miało wynikać, że pomiar energii będzie się odbywał na podstawie rzeczywistego zużycia, a nie zużycia prognozowanego. Została tym samym podstępnie wprowadzona w błąd przez pracownika powódki. Podała, iż w piśmie z dnia 14 września 2017 roku złożyła oświadczenie o odstąpieniu od umów będących przedmiotem niniejszego postępowania, o ich rzeczywistej treści powzięła wiadomość dopiero w dniu 22 września 2016 roku, kiedy to odcięto w mieszkaniu przyłącze energii elektrycznej na skutek braku zapłaty za jej sprzedaż, a faktur z tego tytułu nigdy nie otrzymała. W tym dniu doszło zatem do wykrycia błędu, a pismo uchylające się od skutków prawnych oświadczenia woli zostało doręczone pozwanemu przed upływem roku od dnia jego wykrycia, co czyni je skutecznym w świetle brzmienia art. 88 k.c. Ponadto pozwana wskazała, iż nie zapoznała się z treścią regulaminów, albowiem przedstawiciel powodowej Spółki nie przedstawił ich przed podpisaniem umów, sam zaznaczył w ich treści rubrykę, z której wynika, że regulamin ten został doręczony pozwanej, lecz taki fakt nie miał miejsca. Nadto powódka nie dostarczyła żadnych urządzeń umożliwiających korzystanie z przydzielonego numeru, do czego zobowiązała się w umowie. Pozwanej nie zostały przesłane karty sim umożliwiające korzystanie z numerów abonamentowych. Zgodnie z umową warunkiem skorzystania z urządzenia było umieszczenie w nim karty sim. Pozwana nie otrzymała również żadnego urządzenia w postaci telefonu, jak wynika to z umowy i załączników do tej umowy. Nie było zatem możliwe korzystanie z numerów abonenckich, które rzekomo nabyła. Pozwana nie została również poinformowana o prawie odstąpienia od umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa, choć w treści umowy widnieje zapis, że pracownik powodowej spółki taką informację przekazał pozwanej, co jednak nie pozostaje w zgodzie z rzeczywistym stanem faktycznym (k. 103-105, k. 106-107 – odpowiedź na pozew, oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli z potwierdzeniem nadania).

Pełnomocnik powoda nie stawił się, o terminie zawiadomiony prawidłowo. Strona pozwana podtrzymała swoje stanowisko do czasu zamknięcia rozprawy (k. 183 – protokół rozprawy).

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny :

K. S. (1) ma 67 lat, zamieszkuje w jednopokojowym lokalu nr (...) położonym w R. przy ul. (...) o powierzchni 25 m² wraz z dorosłymi dziećmi - S. S. i K. S. (2). Ukończyła 7 klas szkoły podstawowej, pracuje na pół etatu jako sprzedawca pieczywa na targowisku (...) w R. z wynagrodzeniem 850 zł brutto. Przed lipcem 2015 roku posiadała jeden telefon komórkowy na abonament w sieci O.. Nie posiadała i nie posiada telefonu stacjonarnego. Dostawcą energii elektrycznej do zajmowanego przez nią lokalu było (...) Spółka akcyjna z siedzibą w R. Oddział w S. (okoliczności bezsporne, k. 99, 115-116, 182v-183 – zeznania pozwanej).

W dniu 7 lipca 2015 roku do mieszkania K. S. (1) przyszli bez zapowiedzi przedstawiciele handlowi (...) Spółki akcyjnej z siedzibą w W. – A. W. i D. M.. Nie przedstawili się ani nie pokazali stosownych legitymacji. Zaproponowali K. S. (1) zmianę zasad rozliczania zużywanej przez nią energii elektrycznej – w każdym miesiącu miał do niej przychodzić inkasent, sprawdzać wskazania licznika energii elektrycznej i pobierać stosowną opłatę, co w konsekwencji miało spowodować zmniejszenie opłat za energię elektryczną. K. S. (1) przedstawiła fakturę za sprzedaż energii elektrycznej wystawioną przez (...) S.A., a przedstawiciele (...) Spółki akcyjnej z siedzibą w W. obiecali, że po zmianie sposobu rozliczania będzie płaciła mniej. K. S. (1) wyraziła zgodę na zawarcie umowy i pozostając w przekonaniu, iż dokonując jedynie zmiany zasad rozliczania zużywanej przez nią energii elektrycznej, podpisała pełnomocnictwo dla (...) Spółki akcyjnej z siedzibą w W. do dokonania w jej imieniu:

- wypowiedzenia dotychczas obowiązujących umów sprzedaży energii elektrycznej lub umów sprzedaży energii elektrycznej i świadczenia usług dystrybucji (umów kompleksowych),
- zgłoszenia operatorowi systemu dystrybucyjnego do realizacji umowy sprzedaży energii elektrycznej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej i świadczenia usług dystrybucji (umowy kompleksowej) zawartej przez nią z (...) Spółką akcyjną z siedzibą w W.,
- złożenia do właściwego operatora systemu dystrybucyjnego wniosków o zawarcie lub zmianę umów o świadczenie usług dystrybucji, jak również do zawarcia lub zmiany tych umów, a w szczególności do udzielenia operatorowi systemu dystrybucyjnego upoważnienia (z prawem do udzielania dalszych pełnomocnictw osobom zatrudnionym przez operatora systemu dystrybucyjnego) do zawarcia w jej imieniu umowy sprzedaży energii elektrycznej ze sprzedawcą rezerwowym/awaryjnym w przypadku zaprzestania dostarczania tej energii przez (...) Spółkę akcyjną z siedzibą w W.,
- złożenia do właściwego operatora systemu dystrybucyjnego wniosku o udostępnienie (...) Spółce akcyjnej z siedzibą w W. rzeczywistych danych pomiarowych w okresie jednego roku poprzedzającego datę udzielenia niniejszego pełnomocnictwa oraz odbioru tych danych od właściwego operatora systemu dystrybucyjnego,
- cofania oraz zmiany oświadczeń woli złożonych uprzednio na podstawie powyższych punktów.

(...) Spółki akcyjnej z siedzibą w W. nie poinformowali K. S. (1) o zawarciu umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych. K. S. (1) nie otrzymała żadnych regulaminów dot. świadczenia usług telekomunikacyjnych ani sprzedaży energii elektrycznej. Nie została również poinformowana o prawie odstąpienia od umowy. Ich wizyta trwała zaledwie kilka minut, przed podpisaniem dokumentów umowy, liczące w sumie 40 stron z załącznikami, nie zostały odczytane (d: k. 99, 115-116, 182v-183 – zeznania pozwanej).

Dysponując danymi osobowymi K. S. (1), pracownicy (...) Spółki akcyjnej z siedzibą w W. sporządzili umowy datowane na dzień 7 lipca 2015 roku:

- 29 (...) (dostawa energii elektrycznej) – na okres 36 miesięcy, do dnia 31 lipca 2018 roku,
- 68 (...) (telefonia mobilna, nr tel. (...)) – na okres 24 miesięcy, łączna cena abonamentu za ten okres: 649,23 zł,
- 36 (...)/M./2015 (telefonia mobilna, nr tel. (...)) – na okres 24 miesięcy, łączna cena abonamentu za ten okres: 649,23 zł,
- 67 (...)/M./2015 (telefonia mobilna, nr tel. (...)) – na okres 24 miesięcy, łączna cena abonamentu za ten okres: 649,23 zł,
- 13 (...) (telefonia nomadyczna, nr tel. (...)) – na okres 24 miesięcy, łączna cena abonamentu za ten okres: 958,83 zł,
- 12 (...) (telefonia nomadyczna, nr tel. (...)) – na okres 24 miesięcy, łączna cena abonamentu za ten okres: 958,83 zł.

(d: k. 111 – umowy z załącznikami).

K. S. (1) nakreśliła podpisy pod umowami będąc przekonana, iż pracownicy (...) Spółki akcyjnej z siedzibą w W. reprezentują dotychczasowego dostawcę energii elektrycznej i samo podpisanie umów związane jest jedynie, zgodnie z ich zapewnieniami, z obniżeniem opłat poprzez zmianę częstotliwości odczytów licznika – raz w miesiącu i w efekcie sprzedaży energii na podstawie rzeczywistego jej zużycia (d: k. 99, 115-116, 182v-183 – zeznania pozwanej).

W dniu 1 września 2015 roku (...) Spółka akcyjna z siedzibą w W., działająca w imieniu K. S. (1), sporządziła pismo - wypowiedzenie umowy kompleksowej na dostawę i sprzedaż energii elektrycznej ze skutkiem na dzień 31 października 2015 roku (d: k. 70 – pismo).

Jedyną faktycznie realizowaną umową była umowa dostawy energii elektrycznej (29 (...)). Pozostałe umowy nie były w żaden sposób realizowane. (...) Spółka akcyjna z siedzibą w W. nie dostarczyła K. S. (1) żadnych urządzeń umożliwiających korzystanie z przydzielonych numerów telefonów. Nie zostały jej również przesłane karty sim umożliwiające korzystanie z numerów abonamentowych (d: k. 99, 115-116, 182v-183 – zeznania pozwanej).

(...) Spółka akcyjna z siedzibą w W. wystawiła K. S. (1) faktury VAT m.in. o nr:

- (...)_ (...) z dnia 10 grudnia 2015 roku na kwotę 239,25 zł,
- (...)_ (...) z dnia 11 stycznia 2016 roku na kwotę 239,25 zł,
- (...)_ (...) z dnia 5 lutego 2016 roku na kwotę 239,25 zł,
- (...)_ (...) z dnia 8 marca 2016 roku na kwotę 239,25 zł.

W załącznikach do wskazanych faktur VAT nie zostało wykazane, aby K. S. (1) korzystała z jakichkolwiek usług telekomunikacyjnych (brak wykonanych połączeń głosowych, transmisji danych, wysłanych wiadomości SMS i (...)) (d: k. 75-86 – faktury VAT wraz z załącznikami).

K. S. (1) nie uiściła należności wskazanych w ww. fakturach VAT (okoliczności bezsporne).

W piśmie z dnia 20 maja 2016 roku (...) Spółka akcyjna z siedzibą w W. wezwała K. S. (1) do zapłaty kwoty 1.515,18 zł wynikającej z wystawionych faktur za dostawę energii elektrycznej (d: k. 71 – pismo).

W dniu 5 lipca 2016 roku (...) Spółka akcyjna z siedzibą

w W. wystosowała pismo informujące K. S. (1) o rozwiązaniu zawartych przez nią umów o świadczenie usług telekomunikacyjnych o nr 68 (...) dot. nr (...) /M./2015 dot. nr (...) dot. nr (...) i obciążeniu opłata wyrównawczą wynikającą z § 10 ust. 2 regulaminu świadczenia usług t-novum, w związku z nieuregulowaniem zadłużenia na kwotę 2.178,99 zł (d: k. 73 – pismo).

W dniu 6 sierpnia 2016 roku (...) Spółka akcyjna z siedzibą w W. sporządziła pismo informujące K. S. (1) o rozwiązaniu zawartych przez nią umów o świadczenie usług telekomunikacyjnych o nr 13 (...) dot. nr (...) dot. nr (...) i obciążeniu opłata wyrównawczą wynikającą z § 10 ust. 2 regulaminu świadczenia usług t-novum, w związku z nieuregulowaniem zadłużenia na kwotę 1.993,20 zł (d: k.72– pismo).

W piśmie sporządzonym w dniu 29 kwietnia 2016 roku (...) Spółka akcyjna z siedzibą w W. wezwała K. S. (1) do zapłaty kwoty 1.549,72 zł, w tym 35,02 zł tytułem odsetek (d: k. 87-88 – pismo).

K. S. (1) nie otrzymywała od (...) S.A. powyższej korespondencji ani przedsądowego wezwania do zapłaty, często bowiem w dzielnicy, w której mieszka giną przesyłki pocztowe (d: k. 183 – zeznania pozwanej).

Na skutek nieuregulowania przez K. S. (1) należności za dostawę energii elektrycznej, w dniu 22 września 2016 roku wstrzymano dostawę energii elektrycznej do zajmowanego przez nią lokalu mieszkalnego. Celem wyjaśnienia tej sytuacji K. S. (1) zadzwoniła do (...) Obrót i wówczas dowiedziała się, że dostawcą energii elektrycznej do zajmowanego przez nią lokalu mieszkalnego jest już inna firma - (...) Spółka akcyjna z siedzibą w W. (d: k. 99, 115-116, 182v-183 – zeznania pozwanej, k. 182-182v – świadka J. M.).

W październiku 2016 roku K. S. (1) uiściła na rzecz (...) Spółki akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 750 zł tytułem należności za dostawę energii elektrycznej (d: k. 99, 115-116, 182v-183 – zeznania pozwanej).

W dniu 18 listopada 2016 roku (...) Spółka akcyjna z siedzibą w W. sporządziła pismo informujące K. S. (1) o rozwiązaniu zawartej przez nią umowy o dostawę energii elektrycznej o nr 29 (...) (d: k. 74 – pismo).

Przywrócenie dostawy energii elektrycznej do zajmowanego przez K. S. (1) lokalu mieszkalnego nastąpiło w marcu 2017 roku po podpisaniu z (...) Obrót nowej umowy i uregulowaniu zaległych płatności (k. 99, 115-116, 182v-183 – zeznania pozwanej).

W piśmie z dnia 14 września 2017 K. S. (1) złożyła oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli - umów zawartych z (...) Spółką akcyjną z siedzibą w W. w dniu 7 lipca 2015 r. o nr:

13 (...), 12 (...), 68 (...)/M./2017, 67 (...)/M./2017, 36 (...)/M./2015, 29 (...) z uwagi na błąd co do treści czynności prawnej. Wskazała, że zawarła przedmiotowe umowy pod wpływem błędu, gdyż osoby będące pracownikami (...) Spółki akcyjnej

z siedzibą w W. celowo wprowadziły ją w błąd oświadczając, że będzie płaciła mniejszy rachunek za energię elektryczną a nadto, że złożony podpis pod umową będzie dotyczył tylko zmiany sposobu rozliczania zużytej energii elektrycznej - sprzedaż energii będzie się odbywała na podstawie rzeczywistego zużycia. Z umową o dostawę energii elektrycznej związane było zawarcie dalszych, aż pięciu umów o świadczenie usług telekomunikacyjnych, o czym podczas podpisania umowy sprzedaży energii elektrycznej nie było mowy. Ponadto złożyła oświadczenie o odstąpieniu od zawartej przez nią umowy na podstawie ustawy o prawach konsumenta, jako zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa. Nie otrzymała bowiem pouczenia, ani druku odstąpienia od umowy zawartej na odległość (d: k. 106 – pismo, k. 107 – dowód nadania).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy niniejszej. Odnośnie osobowych źródeł dowodowych Sąd oparł się na zeznaniach pozwanej (k. 99, 115-116, 182v-183) i świadka J. M. (k. 182-182v), które w ocenie Sądu były autentyczne i szczerze. Nie było żadnych powodów by odmówić wiarygodności wersji przedstawionej przez pozwaną. Świadek J. M., będąca stałą klientką pozwanej, potwierdziła, iż jesienią 2016 roku widziała na stoisku K. S. (1) zapłakaną, a gdy zapytała co się stało, powiedziała, iż

została oszukana „przez firmę, nie pamiętam jej nazwy” i w efekcie odcięto jej dostawę energii elektrycznej. To dowodzi prawdziwości zeznań pozwanej, że dopiero wówczas powzięła wiadomość, że została wprowadzona w błąd przez przedstawicieli strony powodowej. Powodowa Spółka nie wykazała, iż doręczała pozwanej faktury i inne dokumenty wyżej wymienione, bowiem złożyła do akt sprawy potwierdzenia odbioru k. 173-178, z których pierwsze opatrzone jest nieczytelną datą (k. 173), drugie – datowane 27 października 2015 roku jest opatrzone podpisem K. S. (1) (k. 174), czemu pozwana nie zaprzeczyła, zaś kolejne datowane na 12 sierpnia 2015 roku (lub 2016 roku – nieczytelny rok) i 18 sierpnia 2015 roku (k. 175-177) nie zostały, jak zeznała pozwana, przez nią podpisane. Widoczne jest już gołym okiem, że podpisy na umowach (k. 19 -22, k. 29, k. 30-32, k. 39-40, k. 47-48, k. 53, k. 60, k. 62-65, k. 69, k. 111) i złożone przez pozwaną na rozprawie (k. 114) oraz nakreślone na powyższych dwóch potwierdzeniach odbioru pochodzą od innej osoby. Nadto strona powodowa nie wykazała, jakie dokumenty zostały wówczas pozwanej przesłane, dlatego Sąd dał wiarę pozwanej, że nie otrzymała ani kart sim, ani wymienionych wyżej pism i dokumentów.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Powód oparł żądanie pozwu powołując się na zawarte z pozwaną w dniu 7 lipca 2015 roku umowy (w sumie sześć): o świadczenie usług telefonii mobilnej i nomadycznej oraz dostawę energii elektrycznej. Obowiązkiem pozwanej, zgodnie z ciężarem dowodowym, było wykazanie, że nie była zobowiązana do zapłaty kwoty 939,22 zł dochodzonej pozwem. Obowiązkowi temu sprostała; wnosząc o oddalenie powództwa wskazywała, iż zawierając ze stroną powodową przedmiotowe umowy działała pod wpływem błędu, tym samym umowy te są nieważne.

Według art. 84 § 1 i 2 k.c., w razie błędu co do treści czynności prawnej można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia woli. Jeżeli jednak oświadczenie woli było złożone innej osobie, uchylenie się od jego skutków prawnych dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy błąd został wywołany przez tę osobę, chociażby bez jej winy, albo gdy wiedziała ona o błędzie lub mogła z łatwością błąd zauważyć; ograniczenie to nie dotyczy czynności prawnej nieodpłatnej. Można powoływać się tylko na błąd uzasadniający przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia tej treści (błąd istotny). Stosownie do art. 88 § 1 k.c., uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli, które zostało złożone innej osobie pod wpływem błędu, następuje przez oświadczenie złożone tej osobie na piśmie. Zgodnie zaś z art. 86 § 1 k.c., jeżeli błąd wywołała druga strona podstępnie, uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu może nastąpić także wtedy, gdy błąd nie był istotny, jak również wtedy, gdy nie dotyczył treści czynności prawnej. Podstęp zakłada celowe, umyślne działanie sprawcy skierowane na wywołanie takiego niezgodnego z prawdą obrazu rzeczywistości u osoby, na wolę której oddziałuje, by zdolny on był do nakłonienia jej do złożenia oświadczenia woli określonej treści (uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2000 r., II CKN 805/98, LEX nr 50881, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 2012 r., III CSK 232/11, LEX nr 1217210). Istotą podstępu stanowi nie chęć szkodenia, lecz niedozwolone naruszenie swobody decyzji innej osoby przez wytworzenie lub podsunięcie jej fałszywych przesłanek rozumowania, co z kolei prowadzi albo do podjęcia przez nią decyzji opartej na tych przesłankach, albo utwierdza ją w błędzie skądinąd powstałym spontanicznie. Jako podstęp może zostać również zakwalifikowane zatajenie, które może się przejawiać w dwóch płaszczyznach. Po pierwsze, strona wie, że jej kontrahent jest w błędzie, nie wyprowadza go jednak z niego. Po drugie, strona nie mówi całej prawdy, zatajając fakt, który dla zawarcia umowy ma większe lub mniejsze znaczenie. W sytuacji pierwszej zastosowanie znajdują ogólne reguły dotyczące błędu, tzn. art. 84 k.c. W sytuacji drugiej zatajenie, przemilczenie samo przez się co do zasady nie stanowi podstępu, ale może jednak się nim stać, jeżeli istniał wpływający z ustawy, umowy lub zasad współżycia społecznego obowiązek mówienia, któremu rozmyślnie i celowo uchybiono. W oczywisty sposób taki obowiązek istnieje w stosunku do operatora telekomunikacyjnego i dostawcy energii elektrycznej, będącego przedsiębiorcą, w relacji do słabszej strony umowy, będącego konsumentem (którego ochronę gwarantuje art. 76 Konstytucji). Obowiązek ten jest jeszcze bardziej wzmocniony w sytuacji, gdy konsument jest nieporadny, starszy, schorowany a istota umowy charakteryzuje się wysokim stopniem skomplikowania. Wówczas już z elementarnych zasad współżycia społecznego, w szczególności lojalności wobec drugiej strony umowy, wynika obowiązek przedsiębiorcy wytłumaczenia istoty umowy w taki sposób, który zostanie zrozumiany przez konsumenta i zapewni podjęcie decyzji o zawarciu umowy po zastanowieniu się i

w pełnej świadomości. Obowiązek ten przejawia się też w zaniechaniu działań, które mogą wywołać u konsumenta mylne wrażenie co do istoty umowy, w szczególności mylących nazw lub niedopowiedzeń w trakcie rozmów mających na celu przygotowanie do zawarcia umowy.

W ocenie Sądu, zawarcie umów z dnia 7 lipca 2015 roku nastąpiło w warunkach określonych w art. 84 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 86 § 1 k.c., tj. podstępnego wprowadzenia przez pozwaną w błąd co do strony umowy o sprzedaży energii elektrycznej i świadomego wykorzystania jej niewiedzy i nieporadności.

Jak wynika z ustaleń faktycznych poczynionych w niniejszym procesie, w czasie wizyty u pozwanej w dniu 7 lipca 2015 roku przedstawiciele handlowych powoda nie przedstawili się ani nie pokazali stosownych legitymacji. Nie poinformowali jej, iż są przedstawicielami innej firmy świadczącej usługi dostawy energii elektrycznej. Zaproponowali jedynie zmianę zasad rozliczania zużywanej przez nią energii elektrycznej, co w konsekwencji miało spowodować zmniejszenie opłat za energię elektryczną. W przypadku osób młodych, świadomych faktu, iż na rynku funkcjonuje wiele dostawców energii elektrycznej, działania takie prawdopodobnie nie odniosłoby żadnego skutku. Jednakże w przypadku osób starszych (jak pozwana), zachowanie przedstawicieli powoda, którzy dawali do zrozumienia, iż reprezentują dotychczasowego dostawcę energii elektrycznej należy takie zachowanie zakwalifikować jako element świadomego wprowadzenia w błąd co do strony umowy. Co istotne, podczas rozmowy przedstawiciele powoda nie informowali wprost, wyraźnie i zrozumiale, że ich oferta wiąże się z wypowiedzeniem dotychczasowej umowy o dostawę energii elektrycznej (przez nowego operatora na podstawie pełnomocnictwa) i zawarciem zupełnie nowej umowy z powodem. Sugerowali, że chodzi tylko o zmianę zasad rozliczania zużywanej energii elektrycznej w ramach umowy z dotychczasowym podmiotem. Zataili więc przed pozwaną istotną informację, mającą kluczowe znaczenie dla podjęcia decyzji o zawarciu umowy. Obowiązek udzielenia wprost i zrozumiale takiej informacji był zaś tym silniejszy, że sposób wypowiedzi pozwanej, formułowania przez nią myśli i stopień zrozumienia sytuacji, w której się znajduje, musiał być dla rozmówcy wyraźnym sygnałem, że rozmówcą jest osoba starsza, nieporadna, a już z pewnością nie mającą orientacji w sprawach rynku dostawców energii elektrycznej. Było to wyraźnie widoczne dla Sądu podczas przesłuchania pozwanej (co było jedną z przesłanek przyznania jej z urzędu pomocy prawnej), co uprawnia do wniosku, że było też zauważalne dla przedstawicieli powoda. Mimo to, osoby te przedstawiały tylko zalety oferty akcentując obniżenie rachunków za energię elektryczną, nie informując jednak wprost, że wiąże się to ze zmianą jej dostawcy. Stwarzali więc u pozwanej mylne wrażenie, że chodzi o zmianę oferty w ramach usług dotychczasowego sprzedawcy energii elektrycznej. W pełni uprawniony jest wniosek, że pozwana nigdy nie chciała i nie zamierzała zmienić dostawcy energii elektrycznej. Wynika to nie tylko z jej deklaracji podczas składania zeznań, ale i z faktu, że po uświadomieniu sobie istoty umowy (zmiany dostawcy energii elektrycznej z (...) Obrót na powodową spółkę) pozwana skontaktowała się właśnie z (...) Obrót, a nie z (...) S.A. i podjęła starania w celu powrotu do korzystania z usług poprzedniego dostawcy - podpisała nową umowę, uregulowała zaległe płatności, co skutkowało ostatecznie przywróceniem w marcu 2017 roku dostawy energii elektrycznej przez (...) Obrót do jej lokalu mieszkalnego. Oczywistym jest, że gdyby powódka była w pełni świadoma co do sensu umowy i rzeczywiście zamierzała zmienić operatora, to nie podjęłaby działań w celu odwrócenia skutków zawarcia umowy. Trudno znaleźć inny powód do takiego działania, aniżeli ten, że została wprowadzona podstępnie w błąd co do strony umowy.

Należy też zwrócić uwagę na zapis pkt 1 załącznika do umowy (k. 62), zawierającego informacje wymagane na podstawie art. 12 ustawy z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 683 ze zm.), zgodnie z którym (...) S.A. jest koncesjonowanym sprzedawcą energii elektrycznej, konkurencyjnym wobec dotychczasowego sprzedawcy oraz pozostałych firm energetycznych działających na rynku energetycznym i oferujących sprzedaż energii elektrycznej dla odbiorców końcowych. Sam fakt zawarcia w dokumentacji sporządzonej przez powoda takiego oświadczenia świadczy - paradoksalnie - o czymś zupełnie innym, a mianowicie o tym, że powód już opracowując dokumenty związane z przygotowaniem umowy zakładał, że może się zdarzyć sytuacja, w której jako podmiot zostanie pomyślony z (...) Obrót. Uzasadnia to wniosek, że powódka celowo wybrała sposób działania obliczony na wprowadzenie w błąd potencjalnych klientów, zaś samo oświadczenie zostało przygotowane celowo na potrzeby ewentualnego procesu i nie miało nic wspólnego z rzeczywistością.

Nieco inna sytuacja miała miejsce w przypadku pozostałych umów z dnia

7 lipca 2015 roku dotyczących świadczenia usług telekomunikacyjnych. W ich przypadku pozwana nie tylko nie miała wiedzy o ich zawarciu, ale nawet przy dochowaniu należytej staranności nie mogła by tej wiedzy uzyskać. Nie miała ona bowiem nawet zamiaru zawarcia takich umów, gdyż posiadała telefon komórkowy na abonament w sieci O.. Trudno znaleźć jakiegokolwiek logiczne uzasadnienie dla jednoczesnego zawarcia przez pozwaną aż 5 umów o świadczenie usług telekomunikacyjnych gdy wysokość tylko samego abonamentu w skali miesięcznej dla pięciu telefonów wynosiła 161,06 zł (3.865,35 zł / 24 miesiące) w sytuacji gdy jej zarobki wynoszą 850 zł miesięcznie, nie prowadzi żadnej działalności biznesowej pracując jako sprzedawca pieczywa na targowisku miejskim, a jej mieszkanie składa się z jednego pokoju. W ocenie Sądu umowy te miały charakter fikcyjny – stanowiły jedynie podstawę do wystawienia faktur VAT i obciążenia pozwanej należnościami w nich wskazanymi, choć nigdy nie doszło do faktycznego rozpoczęcia świadczenia usług – powód nie dostarczył pozwanej żadnych urządzeń umożliwiających korzystanie z przydzielonych numerów telefonów. Nie zostały jej również przesłane karty sim umożliwiające korzystanie z numerów abonamentowych.

Reasumując, stwierdzić należy, iż ukryto przed pozwaną, że zawiera jednocześnie 6 nowych umów. Powód działając przez swoich przedstawicieli udał się do miejsca zamieszkania pozwanej, wywołał przeświadczenie rozmówcy, że reprezentuje dotychczasowego sprzedawcę energii elektrycznej, zaś samo podpisanie dokumentów związane jest jedynie z obniżeniem opłat abonamentowych, tym samym świadomie wprowadził ją w błąd. Taki przebieg rozmowy usprawiedliwiał dalsze zachowanie pozwanej, która nie czytając dokładnie dostarczonych jej dokumentów i działając pod presją czasu podpisała je i dopiero odcięcie energii elektrycznej jesienią 2016 roku skłoniło ją do analizy dokumentów, w wyniku czego złożyła oświadczenie o odstąpieniu od zawartych umów z powołaniem się na błąd oświadczenia woli. Oczywiście, że zarzut niestaranności działania strony umowy podpisującej ją bez zapoznania się z treścią umowy w większości wypadków jest skuteczny. Nie obejmuje to jednak sytuacji, takich jak w niniejszej sprawie, kiedy to kontrahentem jest osoba w starszym wieku (67 lat), o niskim wykształceniu (7 klas szkoły podstawowej), mająca kłopoty ze wzrokiem, wymagające dłuższego czasu na analizę dokumentów przed ich podpisaniem (wszystkie umowy z załącznikami liczą w sumie 40 stron, są sporządzone małą czcionką), czasu którego nie mogli lub nie chcieli jej zaoferować przedstawiciele Spółki, skoro ich wizyta trwała zaledwie kilka minut; sugerowanie pośpiechu odwraca uwagę kontrahenta od treści dokumentów.

Tylko wówczas zarzut ten byłby słuszny, gdyby uznać, że zawsze i wszędzie każda strona umowy powinna liczyć się z podstępem kontrahenta, a w konsekwencji to ją powinno obciążać niewykrycie podstępu. Wizja taka nie odpowiada jednak polskiemu prawu, które udziela ochrony słabszej stronie stosunku prawnego – jakim jest konsument – a zwłaszcza jeżeli jest to konsument niezaradny życiowo, przed którym zataja się pewne informacje. Przedstawiciele powodowej Spółki wykorzystali nieporadność pozwanej, która działała w zaufaniu do kontekstu sytuacyjnego, z którego w żaden sposób nie wynikało, że zawiera 6 umów z innym podmiotem.

K. S. (1) złożyła oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli, złożonych innej osobie pod wpływem błędu z zachowaniem pisemnej formy oraz ustawowego, rocznego terminu liczonego od daty wykrycia błędu (art. 88 § 1 i 2 k.c.). Zarówno sposób przedstawienia oferty jak i realizacja czynności podpisania umów prowadziły bezsprzecznie do wniosku, iż doszło do abuzywności formalnej upoważniającej do złożenia oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia o zawarciu umowy. Błąd pozwanej był błędem istotnym, bowiem dotyczył on osoby kontrahenta; była ona przekonana, że zawiera umowę z dotychczasowym sprzedawcą energii elektrycznej. Gdyby nawet założyć, że wskazany błąd wykracza poza zakres błędu istotnego, to podnieść należy, że skoro błąd pozwanej został wywołany przez przedstawicieli powodowej Spółki w sposób podstępny, to nawet błąd nieistotny zgodnie z art. 86 § 1 k. c. pozwalał jej na uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli.

Powódka skutecznie uchyliła się od umów z dnia 7 lipca 2015 roku składając stosowne oświadczenie w piśmie z dnia 14 września 2017 roku (nadany w dniu 15 września 2017 roku). Pismo to zostało złożone przed upływem terminu przewidzianego w art. 88 § 2 k.c., tj. 1 roku liczonego od dnia wykrycia błędu, tj. od dnia 22 września 2016 roku, kiedy to wstrzymano dostawę energii elektrycznej do zajmowanego przez nią lokalu mieszkalnego. Z chwilą złożenia tego świadczenia, umowy wskazane w jego treści zostały unieważnione ze skutkiem ex tunc.

Wobec wykazania przez pozwaną, że zawarte umowy są nieważne, Sąd na podstawie przepisu art. 84 § 1 i 2 k.c. powództwo na nich oparte oddalił, o czym orzekł jak w punkcie pierwszym sentencji wyroku.

Orzeczenie w punkcie II wyroku o kosztach procesu Sąd oparł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. oraz art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z § 4 ust. 1 - 3, § 8 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2016 r., poz. 1714 ze zm.). Zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c., strona przegrywająca sprawę zobowiązana jest zwrócić koszty procesu poniesione przez przeciwnika. Dla powódki ustanowiono w sprawie pełnomocnika z urzędu w osobie adwokata. Jego nakład pracy, czynności podjęte w sprawie, konieczność analizy wielu dokumentów zgromadzonych w sprawie, wkład w przyczynienie się do wyjaśnienia okoliczności faktycznych w sytuacji gdy kontakt z pozwaną był utrudniony, sformułowane zarzuty, skutkujące ostatecznie wygraniem przez nią procesu, uzasadniały przyznanie wynagrodzenia w kwocie 332,10 zł (180 zł x 150% = 270 zł podwyższone się o kwotę podatku od towarów i usług) i taką też kwotę zasądono na rzecz pozwanej od powoda. Koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu stanowią bowiem element kosztów procesu i podlegają rozliczeniu między stronami zgodnie z regułami rozliczania tych kosztów. Jeżeli strona korzystająca z takiej pomocy wygrywa proces, koszty adwokackie zasądza się od przeciwnika na rzecz tej strony, a nie bezpośrednio na rzecz adwokata. Swoje prawa – przewidziane w art. 122 k.p.c. – adwokat może zrealizować przez uzyskanie klauzuli wykonalności opiewającej na jego nazwisko, w granicach należnej mu kwoty (vide orzeczenie Sądu Najwyższego z 2 listopada 1954 r., II CZ 248/54, PiP 1955, z. 5, s. 150; postanowienie Sądu Najwyższego z 8 września 1982 r., I CZ 83/82, Lex nr 8459 i uchwała Sądu Najwyższego z 1 marca 1989 r., III CZP 12/89, Lex nr 463039).

Sędzia SR Elżbieta Dębowska

ZARZĄDZENIE

1. odnotować;
2. odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powoda.

19.03.18r. SSR Elżbieta Dębowska